Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

ДРУГИ ЦИКЛУС

5. РАЗРЕД

САДРЖАЈ

ПЕТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА 3
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 3
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 5
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИСТОРИЈА 8
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГЕОГРАФИЈА 10
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: БИОЛОГИЈА 13
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 17
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 19
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЛИКОВНА КУЛТУРА 21
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МУЗИЧКА КУЛТУРА 23
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 25
ПЕТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА 27
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 27
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС 32
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК (2. СТРАНИ ЈЕЗИК) 33

ПЕТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења *Српског језика и књижевности* је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања: Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
Почетно читање и писање	180
Књижевност	63
Језик	72
Језичка култура	45

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм наставе српског језика и књижевности заснива се на развијању читалачких навика, љубави према књижевности и разумевању различитих врста текстова. Ученици кроз књижевне текстове упознају домаћу и светску књижевносст, развијају машту, емпатију, критичко мишљење. Посебан значај даје се интерпретацији дела, разговору о ликовима, мотивима и порукама. У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним (књижевним)српским језиком. Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Наставни приступ падежима и вежбе усмерене на утврђивање знања о употреби правилних облика именских речи треба повезивати с одступањима од књижевног језика, колебањима и типичним грешкама које се јављају у усменом и писменом изражавању ученика. Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања (правописни диктати, исправка грешака у датом тексту, тестови са питањима из правописа итд.). Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе матерњег језика. Ова наставна област, иако је програмски конституисана као посебно подручје, мора се повезивати с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Исто тако, обрада књижевног текста и рад на граматици и правопису књижевног језика мора укључивати и садржаје који доприносе неговању културе усменог и писменог изражавања.

Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби, које имају за циљ богаћење речника и развијање способности и вештине изражавања. Све врсте тих вежбања, чији је циљ развијање језичког мишљења, изводе се на тексту или у току говорних вежби.

Када су у питању домаћи задаци, препоручује се да се четири задатка пишу ћирилицом, а четири латиницом (наизменично). Годишње се ради четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање побољшане верзије састава). Школске писмене задатке требало би писати ћирилицом, а два исправка латиницом.

Облици наставе: фронтални, индивидуални, групни облик наставе, рад у пару

Методе наставе: монолошка, дијалошка, метода рада на тексту, демонстративна метода, истраживачка, метода писаних и усмених вежби, проблемска метода

Наставна средства и материјали: уџбеник, читанка, лектира, табла, фломастер, рачунар, пројектор, презентација, илустрације, слике, интернет, речници и правописи, наставни листићи

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање ученика у настави српског језика и књижевности врши се континуирано током целе школске године. Прати се напредовање ученика у разумевању прочитаног, усменом и писаном изражавању, граматици, правопису и интерпретацији књижевних дела. Вредновање је:

- **формативно**- прати се напредовање учника током рада, дају се смернице за даље учење и подстиче се развој знања и вештина
- **сумативно:** врши се кроз оцењивање усмених одговора, писмених задатака, контролних вежби и других облика знања

Праћење обухвата: усмене одговоре, писмене задатке и контролне вежбе, домаће задатке, активност на часу, читање и анализе књижевних текстова, самосталне и групне радове.
Посебна пажња посвећује се развијању читалачких навика, језичке културе, креативности и критичког мишљења. Ученици се подстичу да самостално закључују, истражују, као и да сами процењују своје знање, труд и напредовање.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Корелација српског језика са другим предметима остварује се повезивањем садржаја српског језика и књижевности са садржајем других наставних предмета. Српски језик се повезује са: историјом, биологијом, ликовном културом, музичком културом.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање индивидуалним потребама ученика остварује се диференцијацијом наставе у складу са способностима, интересовањима и могућностима ученика. Примењују се разни облици и нивои задатака како би се сви ученици успешно учествовали у раду. Прилагођавање се остварује уз: додатне задатке за напредне ученике, поједностављене задатке за ученике којима је потреба помоћ, рад у пару или групни рад, индивидуализован приступ.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
1. Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	5

2. Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	6
3. Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	4
4. Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности	4
5. Разумевање и давање упутстава	4
6. Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења	4
7. Описивање догађаја и способности у садашњости	6
8. Описивање догађаја и способности у прошлости	6
9. Исказивање жеља, планова и намера	5
10. Исказивање потреба, осета и осећања	4
11. Исказивање просторних односа и величина	5
12. Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	5
13. Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	5
14. Изражавање припадања и поседовања	4
15. Изражавање интересовања, допадања и недопадања	5
Укупно:	72

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Фронтални рад (увођење нових граматичких и лексичких структура), индивидуални рад (самостална израда задатака и вежбање), рад у паровима (дијалози, симулације стварних ситуација, role-play) и групни рад (израда мини-пројеката, паноа и истраживачких задатака). У реализацији наставе на сваком часу користи се електронски уџбеник и радна свеска помоћу рачунара и пројектора или телевизијског екрана.

Методе наставе:

- Комуникативна метода (стављање акцента на говор и споразумевање на страном језику кроз реалне животна ситуације).
- Аудио-визуелна метода (учење кроз звучне и видео записе и визуелне подстицаје).

- Метода игре и симулације (језичке игре, квизови, скечеви).
- Пројектна настава (тимски рад на задату тему која повезује језик и праксу, нпр. „Моје село/мој град“, „Традиционална храна код нас и у свету“, празници, итд).
- Интерактивна дигитална настава.

Наставна средства и материјали:

- Званични уџбеник и радна свеска за 5. разред English Plus 1 Second Edition, Novi Logos / Oxford.
- Дигитални уџбеник, пројектор, рачунар или паметна табла за репродукцију кратких едукативних видео-снимака, песама и презентација.
- Квизови за понављање градива (нпр. Kahoot, Wordwall).
- Додатни наставни листићи за диференцирану наставу (задаци прилагођени различитим нивоима знања).
- Аутентични материјали (часописи, мапе, фотографије).
- Ресурси из локалне средине (школско двориште за активности на отвореном, сарадња са локалном библиотеком за проналажење занимљивости).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

На почетку школске године спроводи се дијагностичко вредновање компетенција ученика помоћу иницијалног тестирања.

Континуирано праћење напредовања ученика обухвата:

- **Формативно оцењивање:** Редовно бележење активности на часу, ангажовања у групном раду, домаћих задатака и залагања.
- **Сумативно оцењивање:** На основу усменог одговарања (кратки дијалози, читање са разумевањем, монолози) и писмених провера (контролни задаци, два писмена задатка током године – један у првом и један у другом полугодишту).
- **Пројектни радови:** Оцењивање индивидуалних или групних паноа, презентација и практичних задатака.
- **Самопроцена ученика:** Подстицање ученика да кроз кратке листе самоевалуације (нпр. „Сада знам да...“) сами препознају свој напредак и области које треба да поправе, нарочито у току припреме за писмене провере.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Теме у 5. разреду успешно се повезују са следећим предметима:

- Српски језик и књижевност: Поређење граматичких појмова (нпр. времена, именице, придеви), правила писања великог слова и превођење краћих текстова.
- Други страни језик (немачки): бројеви, боје, делови одеће, просторије у кући, храна, дани у недељи, месеци, итд.
- Географија: Теме које се тичу земаља енглеског говорног подручја, планета, страна света, континената, држава, застава, градова, назива народа и народности.

- Биологија (природа): Области као што су животињски свет, заштита животне средине, делови тела и здрава исхрана.
- Ликовна култура: Израда илустрација, плаката, новогодишњих и ускршњих честитки, и визуелно обликовање пројектних задатака.
- Музичка култура: Учење традиционалних и савремених песама на енглеском језику ради вежбања изговора и ритма.
- Грађанско васпитање / верска настава (празници, обичаји, итд)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Диференцијација наставе и подршка ученицима остварује се кроз:

- **За напредне ученике:** Задаци вишег нивоа сложености (додатни текстови за читање, писање креативних састава, улога вршњачког ментора/помагача у групи, додатни истраживачки рад на интернету).
- **За ученике којима је потребна подршка:** Поједностављивање налога и задатака (нпр. спајање речи и слика уместо писања целе речи, заокруживање тачних одговора), смањен обим текста за читање, продужено време за израду задатака.
- **Визуелна и аудио подршка:** Чешће коришћење пројектора за приказ кључних речи, флеш-картица (картица са сликама) и видео-записа за лакше памћење појмова.
- **Рад у пару и малим групама:** Ученици са потешкоћама раде у пару са друговима из клупе који им могу помоћи, чиме се развија емпатија и олакшава савладавање баријера у говору.
- **Примена ИОП-а** (Индивидуалног образовног плана) за ученике којима је то званично одређено (ИОП 1 или ИОП 2).

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИСТОРИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појапроцесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однпрема себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наследруштву и држави у којој живи.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пезти разред основног образовања и васпитања
https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2/reg

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Пример:

Област	**Број часова**
Шта је историја	6
Праисторија	3
Стари век	27

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава историје реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, рада у пару и групног рада.

Методе које се користе у раду су: дијалошка метода, метода разговора, метода демонстрације, метода рада на тексту, илустративна метода, као и НТЦ методе, мапе ума и др..

У настави се користе уџбеници, , наставни листићи, плакати, илустрације, као и дидактички материјал прилагођен узрасту ученика.

У настави се редовно користи пројектор за рад на , приказ презентација (ППТ), кратких едукативних видео-снимака, аудио-записа, као и једноставних дигиталних квизова (Кахоот!) у функцији понављања и провере знања.

Настава се, кад год је могуће, повезује са непосредним окружењем ученика. Користе се ресурси локалне и градске средине ..

Рад се заснива на подстицајној атмосфери, развијању самопоуздања ученика, неговању правилног говора и писменог изражавања.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз : усмено одговрање,контролни задаци, формативно праћење,активност на часу,самопроцена ученика

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

У петом разреду могућа је корелација са предметима : српски језик и књижевност, ликовна култура, географија, верска настава

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама ученика кроз диференцијацију задатака и начина рада. Ученицима којима је потребна додатна подршка пружају се поједностављени задаци, визуелна подршка у штампаном и електронском облику. Наставник усклађује своје активности са индивидуалним образовним планом који садржи прилагођене стандарде постигнућа, програм рада по предметима и учесталост додатне подршке, уз циљ оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад и осамостаљивање у колективу.

Ученицима са изузетним способностима нуде се додатни, захтевнији задаци, истраживачке активности и пројектни радови како би се подстакло продубљивање знања и развој креативности. Такође се користе дигитални ресурси, презентације и едукативни видео

материјали за обогаћену наставу, мапе ума и квизове као алат за проверу и проширење знања.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГЕОГРАФИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења *Географије* је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Назив наставне теме	Број часова		
	Обрада	**Остали типови часа**	**Укупно**
Човек и географија	1		1
Васиона	3	2	5
Планета Земља			
3.1. Облик Земље и структура њене површине	1	1	2
3.2. Земљина кретања	2	1	3
3.3. Унутрашња грађа и рељеф Земље	8	4	12
3.4. Атмосфера – ваздушни омотач Земље	4	2	6
УКУПНО	24	12	36
СВЕГА ЧАСОВА			36

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава Географије у 5. разреду реализоваће се применом различитих наставних метода и облика рада који подстичу активност, радозналост, истраживачки дух и функционално знање ученика. У наставном процесу користиће се фронтални, групни, рад у пару и индивидуални облик рада, уз уважавање способности, интересовања и предзнања ученика. Настава ће се заснивати на активном учењу, разговору, демонстрацији, посматрању, истраживању и практичном раду. Посебна пажња посветиће се развијању географског

начина мишљења, сналажењу у простору, разумевању природних појава и процеса, као и повезивању наставних садржаја са свакодневним животом ученика.

У раду ће се користити: уџбеник, радна свеска, географски атлас и неме карте; зидне карте, глобус, фотографије, илустрације и модели; презентације, едукативни видео-материјали и дигитални садржаји; интернет извори, квизови знања и интерактивне апликације; природни материјали и примери из непосредног окружења ученика. Ученици ће се оспособљавати за: читање и тумачење географских карата; сналажење у простору и оријентацију; уочавање повезаности природних и друштвених појава; посматрање, описивање, упоређивање и закључивање; самостално и тимско решавање задатака; развијање еколошке свести и одговорног односа према природи.

Настава ће бити обогаћена истраживачким задацима, пројектном наставом, израдом паноа, презентација, тематских мапа, модела и кратких ученичких радова. У складу са могућностима школе, реализоваће се амбијентална настава, часови у школском дворишту и локалној средини, као и посете установама и природним локалитетима од значаја за наставу географије.

Посебна пажња посветиће се подстицању сарадње, међусобног уважавања, толеранције и активног учешћа ученика у наставном процесу. Наставник ће континуирано пратити напредовање ученика кроз усмено излагање, практичан рад, активности на часу, домаће задатке, пројекте и различите облике провере знања, уз примену формативног и сумативног оцењивања.

Облици наставе:

ФР – фронтални рад
ГР – групни рад
РП – рад у паровима
ИР – индивидуални рад

Методе наставе:

МО – монолошка метода
ДИ – дијалошка метода
ДМ – демонстративна метода
ТМ – текстуална метода
ДИС – метода дискусије
ИМ – илустративна метода
ИКТ – рад са информационо-комуникативним технологијама

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, стручна и методичка литература, часописи, интернет, географска карта.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

усмено одговарање; контролне вежбе; пројектни радови; формативно праћење; самопроцена ученика , путем израде задатака у уџбенику од стране ученика; израдом паноа од стране ученика, картографска писменост, дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, пројекти, домаћи задаци, однос према раду,...

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

С – српски језик
М – математика
И – историја
Б – биологија
ИНФ – информатика и рачунарство
Т – техника и технологија
Л – ликовна култура
МК – музичка култура
ФЗВ – физичко и здравствено васпитање
ПиД – природа и друштво

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава географије биће прилагођена индивидуалним способностима, интересовањима, предзнању и потребама ученика, са циљем да сваки ученик активно учествује у раду и напредује у складу са својим могућностима.

У наставном процесу примењиваће се диференцирана настава кроз: прилагођавање тежине, обима и начина израде задатака;

додатне и истраживачке задатке за напредне и посебно заинтересоване ученике; поједностављене задатке и додатну подршку ученицима којима је потребна помоћ у раду;

индивидуални приступ у објашњавању наставних садржаја; рад у пару и групни рад ради међусобне подршке и сарадње ученика.

Ученицима ће бити омогућено учење путем различитих извора и начина представљања садржаја: визуелних приказа, географских карата, шема, фотографија и модела; презентација, едукативних видео-материјала и дигиталних садржаја; практичних примера, разговора, истраживачких активности и пројектне наставе.

Посебна пажња посветиће се подстицању самопоуздања, мотивације и активног учешћа сваког ученика у настави. Ученици ће бити охрабривани да износе своја запажања, постављају питања, самостално закључују и развијају критичко мишљење.

У раду са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка примењиваће се индивидуализован приступ, чешће усмеравање, додатна објашњења, визуелна и практична подршка, као и прилагођени наставни материјали у складу са могућностима ученика.
Напредовање ученика пратиће се континуирано кроз активности на часу, усмено излагање, практичан рад, домаће задатке, пројекте и различите облике провере знања, уз уважавање индивидуалних способности и постигнућа сваког ученика.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: БИОЛОГИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Порекло и разноврсност живота	34
Јединство грађе и функције као основа живота	11
Наслеђивање и еволуција	7
Живот у екосистему	12
Човек и здравље	8
Посматрање, мерење и експеримент у биологији	Часови су распоређени у претходних пет тема

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Према важећем Правилнику о програму наставе и учења за биологију у основној школи за 5. разред, остваривање наставе заснива се на исходима учења. Примењује се спирални приступ, што значи да се знања постепено надограђују и повезују са претходним искуством ученика.
Облици наставе:
Настава биологије реализује се применом различитих облика рада: фронтални (увођење нове теме, објашњење сложенијих појмова и процеса), индивидуални (наставни листићи, тарзије, истраживачки мини задаци), рад у пару (размена идеја, вршњачко учење), групни рад (дебата), практичан рад (посматрање, једноставни експерименти, рад са микроскопом и лупом), проблемска настава (дрво проблема), пројектна настава

Саджаји се могу реализовати кроз различите типове часова: часове обраде, понављања, утврђивања, систематизације, провере, вежби, пројекте

Методе наставе:

Методе које се користе у раду су: усмено излагање, демонстративна, дијалошка метода, истраживачка метода, рад на тексту, илустративна метода, практично-експериментална као и НТЦ методе (асоцијативно учење, учење кроз игру, мапе ума).

Наставна средства и материјали:

У настави се користи уџбеник, природни материјали, модели, наставни листићи. У циљу унапређивања наставног процеса и повећања мотивације ученика, у настави биологије се користе различити дигитални ресурси и алати: квизови и провере знања путем платформе Kahoot!, задаци и активности креирани уз помоћ алата заснованих на вештачкој интелигенцији (AI), мултимедијалне презентације (PowerPoint) које служе за визуелизацију наставних садржаја, едукативни видео-садржаји са платформе YouTube, дигитални образовни садржаји са платформе Моја школа, који су усклађени са наставним планом и програмом.

У настави се редовно користи лаптоп и пројектор.

Кроз све наведене методе, облике рада и наставна средства, ученицима се омогућава рад у подстицајној атмосфери, лакше савладавање градива, самостално закључивање, креативност, међупредметно и унутарпредметно повеезивање градива. Код ученика се развија интересовање за природу, научна писменост, критичко мишљење, и способност решавања проблема.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање наставе биологије заснива се на важећим прописима и принципима наставе усмерене на исходе. Прати се напредовање ученика, развој знања, вештина и ставова. Напредовање ученика прати се континуирано посматрањем (активност, учешће, заинтересованост, сарадња, резултати на квизовима), усменим испитивањима, писменим проверама, кроз практичан рад и пројектне задатке. Вреднује се знање и разумевање природних појава и процеса, примена знања, ангажовање, практичне вештине, повезивање знања, примена знања у новим ситуацијама, мапе ума, ПП презентације, извођење огледа, интересовање за природу, самосталност у раду, учешће на такмичењима, еколошким активностима, пројектима...Вредновање се остварује кроз формативно оцењивање (свакодневно праћење рада, усмена питања, активност на часу, практичан рад, домаћи задаци, постигнућа ученика на квизовима, асоцијацијама, учешће у анализи едукативних садржаја са YouTube-а и других платформи, коришћење алата заснованих на АИ) и сумативно оцењивање (контролни задаци, усмена одговарања.) Код ученика се подстиче самовредновање и вршњачко вредновање при чему ученици процењују сопствени рад и рад вршњака.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Биологија је у корелацији са осталим преметима, међу којима су најчешће географија, српски језик, ликовна култура, математика, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање, историја, техника и технологија.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање наставе биологије индивидуалним потребама ученика подразумева усклађивање садржаја, метода, темпа рада и начина вредновања са способностима, интересовањима и потребама сваког ученика. У наставном процесу спроводи се индивидуализације наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима који брже усвајају знања. Размењују се искустава везана за рад ових ученика са члановима Стручног већа и стручним сарадницима у школи. Користи се и вршњачка подршка.

Ученицима којима је потребна додатна подршка пружају се поједностављени задаци, визуелна подршка у штампаном и електронском облику. Обезбеђују им се додатна објашњења и чешћа понављања, а прилагођава се и начин провере знања. Ученици раде у пару или малим групама, уче кроз игру и укључују се у већи број визуелних и практичних активности. У настави се користе различита наставна средства, као што су слике, модели, шеме и видео-материјали, као и дигитални алати попут Kahoot! и YouTube. Ученицима се обезбеђује више времена за израду задатака, уз мањи број захтева. За ученике који раде по индивидуалном образовном плану примењују се прилагођени критеријуми вредновања и начини провере знања, у складу са њиховим могућностима.

За ученике који брже усвајају наставне садржаје планирају се додатни и проширени задаци и задаци вишег нивоа сложености који подстичу критичко мишљење и примену знања у новим ситуацијама.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МАТЕМАТИКА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Природни бројеви и дељивост	34
Основни појмови геометрије	17
Угао	17
Разломци	55
Осна симетрија	13
Писмени задаци и исправке	8

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава математике реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, рада у пару и групног рада. Посебна пажња посвећује се развијању логичког мишљења, математичког закључивања и повезивању математичких садржаја са свакодневним животом.

Приликом обраде наставних садржаја користе се различите методе рада: дијалошка метода, метода разговора, демонстративна метода, метода практичног рада, истраживачка метода и метода решавања проблема. Ученици се подстичу на самостално откривање правила и законитости кроз примере, табеле, дијаграме и практичне задатке.

У настави се користе уџбеници и радне свеске одобрене од стране Министарства просвете, наставни листићи, геометријски прибор, дидактички материјали, као и дигитална средства: презентације, едукативни видео-снимци, дигитални уџбеници и квизови.

Посебна пажња посвећује се практичној примени математике кроз задатке из свакодневног живота: рачунање процената, размера, планирање трошкова, мерење дужине и времена, читање података из табела и дијаграма. Геометријски садржаји реализују се употребом геометријског прибора и конструктивним задацима.

У раду се користе и различити облици пројектне и истраживачке наставе, индивидуализовани задаци, као и повезивање наставе математике са локалним окружењем и другим наставним предметима.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз усмено одговарање, писмене задатке, контролне вежбе, активност на часу, домаће задатке и учешће у групном и индивидуалном раду.

Вредновање се остварује формативно и сумативно, уз редовно давање повратне информације ученицима. Посебно се прати развој математичког мишљења, тачност у рачунању, примена математичких правила и способност решавања проблемских задатака.

Ученици се постепено уводе у самопроцену сопственог рада и процену успешности решавања задатака, чиме се подстиче самосталност и одговорност у учењу.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Наставни садржаји математике повезују се са предметима: Српски језик (разумевање и тумачење текстуалних задатака), Географија (размера, читање карата и дијаграма), Информатика и рачунарство (табеле, графички приказ података), Техника и технологија (мерење и конструкције), Ликовна култура (симетрија, геометријски облици) и Физичко и здравствено васпитање (мерење резултата, статистика и просек).

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама ученика кроз диференцијацију задатака и различите облике подршке. Ученицима којима је потребна додатна подршка обезбеђују се поједностављени задаци, визуелна подршка, рад у пару и додатна објашњења.

Ученицима са израженим способностима за математику нуде се додатни и сложенији задаци, истраживачке активности, логички проблеми и пројектни задаци како би се подстакло продубљивање знања и развој математичких компетенција.

У настави се користе дигитални ресурси, презентације, интерактивни задаци и квизови ради лакшег разумевања садржаја и мотивације ученика за рад.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за безбедно и одговорно коришћење информационо-комуникационих технологија, развој дигиталне писмености, стицање основа програмирања и алгоритамског начина размишљања, као и примену стечених знања у решавању проблема из свакодневног живота..

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Информационо-комуникационе технологије (ИКТ)	9
Дигитална писменост	5
Рачунарство	16
Пројектна настава	6

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава информатике и рачунарства реализује се применом различитих облика рада, при чему се комбинују фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад, у зависности од наставних садржаја и циљева часа. Посебан акценат ставља се на активну улогу ученика у наставном процесу, кроз практичан рад на рачунару, решавање проблемских задатака и истраживачке активности. Наставник има улогу организатора и водитеља процеса учења, који усмерава ученике ка самосталном откривању појмова и законитости.

У настави се користе различите методе рада као што су дијалошка метода, метода разговора, демонстрација, практичан рад и метода решавања проблема. Ученици се подстичу да кроз конкретне примере, рад у дигиталним алатима и визуелним програмским окружењима развијају алгоритамски начин размишљања и логичко закључивање. Настава се заснива на повезивању теоријских садржаја са практичном применом у свакодневном животу, као и на корелацији са другим наставним предметима.

У раду се користе уџбеници и наставни материјали одобрени од стране Министарства просвете, као и дигитални ресурси, презентације, видео материјали, едукативни софтвери и интернет садржаји. Ученици се подстичу да користе различите ИКТ алате за креирање дигиталних садржаја, као што су текстови, слике, презентације и једноставни програми. Настава се реализује у рачунарској учионици, уз употребу рачунара и других дигиталних уређаја

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање рада ученика спроводи се континуирано током целе школске године и обухвата различите облике активности. Вредновање се заснива на праћењу ангажовања ученика на часу, изради практичних задатака, тестова знања, домаћих задатака и пројектних активности. Посебна пажња посвећује се праћењу напредовања ученика у области примене ИКТ алата, развоја алгоритамског размишљања, као и способности решавања проблема.

Вредновање има формативни и сумативни карактер, при чему се ученицима редовно даје повратна информација која им помаже да унапреде свој рад и боље разумеју сопствени напредак. Подстиче се развој самопроцене и вршњачке процене, како би ученици развили одговорност за сопствено учење и стекли навику критичког сагледавања свог рада и рада других.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава информатике и рачунарства остварује тесну повезаност са другим наставним предметима. Са наставом математике повезује се кроз развој логичког мишљења, рад са скуповима, алгоритмима и обрадом података. Са српским језиком остварује се корелација кроз разумевање и креирање текстова, као и кроз правилну комуникацију и изражавање.

Садржаји географије користе се у контексту рада са подацима, картама и презентацијама, док се са ликовном културом повезује кроз дигиталну обраду слика и визуелни дизајн. Са техником и технологијом остварује се повезаност кроз разумевање рада уређаја и примену

техничких решења, док се са физичким васпитањем повезује кроз анализу резултата, мерења и статистичких података. Оваква међупредметна повезаност доприноси целовитом разумевању наставних садржаја и њиховој примени у свакодневном животу.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама, способностима и интересовањима ученика, како би се омогућило да сви ученици успешно савладају планиране исходе. Ученицима којима је потребна додатна подршка наставни садржаји се прилагођавају кроз поједностављене задатке, додатна објашњења, визуелну подршку и рад у пару са другом ученицима.

Ученицима који брже напредују и показују изражене способности у области информатике и рачунарства омогућава се рад на сложенијим задацима, истраживачким активностима и пројектима, као и додатни задаци који подстичу развој креативности и логичког размишљања. У настави се користе дигитални алати и интерактивни садржаји који омогућавају индивидуализован приступ и већу мотивацију ученика за рад.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања на линку:

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Животно и радно окружење	6
Саобраћај	8
Техничка и дигитална писменост	18
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	20
Укупно	72

Наставни садржаји у петом разреду обухватају област животног и радног окружења, у којој ученици упознају улогу технике у свакодневном животу. Област саобраћаја усмерена је на развој свести о безбедном понашању и правилном учешћу у саобраћају.Техничка и дигитална писменост обухвата основе техничког цртања, читање једноставних приказа и упознавање са основним алатима и средствима. Област ресурса и производње омогућава ученицима да разумеју како се материјали користе у процесима производње и зашто је важно њихово рационално коришћење. Кроз конструктивно моделовање ученици стичу практична знања и вештине, планирају и израђују једноставне техничке моделе, чиме повезују теоријско знање и практичан рад.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Настава се реализује кроз повезивање теоријских знања са практичним радом, при чему ученици активно уче кроз израду и примену. Нови садржаји уводе се јасно и поступно, а затим се утврђују кроз практичне активности и израду једноставних модела. У наставном процесу примењују се различити облици рада, укључујући фронтални рад приликом објашњавања нових појмова, индивидуални рад ради развоја самосталности, као и рад у пару и групи који подстиче сарадњу и размену идеја. Практичан рад има централно место, јер омогућава ученицима да кроз непосредно искуство разумеју наставне садржаје.

Методе наставе:

Користе се методе демонстрације, практичног рада, разговора и проблемског приступа.

Наставна средства и материјали:

Наставна средства обухватају уџбеник, свеску, прибор за рад, различите материјале за рад, ручне алате, моделе, као и дигиталне ресурсе који подржавају наставу и омогућавају боље разумевање садржаја.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење напредовања ученика спроводи се континуирано, у складу са важећим правилником о оцењивању, и обухвата процену знања, вештина и односа према раду.

Вреднује се разумевање наставних садржаја, прецизност у раду, правилна употреба алата и материјала, као и креативност и ангажовање ученика. Оцењивање се реализује кроз практичне радове, усмене и писмене провере, као и кроз праћење активности ученика током наставе, уз нагласак на формативном приступу који подстиче даљи развој.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава технике и технологије повезује се са природним и друштвеним наукама кроз разумевање окружења и ресурса, са математиком кроз мерење и просторне односе, као и са ликовном културом кроз обликовање и дизајн модела. Повезаност са физичким васпитањем и здравственим васпитањем остварује се кроз теме безбедности у саобраћају.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава различитим способностима ученика кроз диференциране задатке и индивидуализован приступ, у складу са принципима инклузивног образовања. Ученицима којима је потребна додатна подршка обезбеђују се прилагођени задаци и јаснија упутства, док се ученици који показују веће интересовање подстичу на сложеније активности и креативна решења. Оваквим приступом омогућава се да сваки ученик развија своје практичне вештине, самосталност и одговорност у раду, као и позитиван однос према техници и технологији.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЛИКОВНА КУЛТУРА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења ликовне културе је да код ученика развијајући интересовања за ликовнукултуру,, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и визуелни стил, као и одговоран однос према очувањуликовнаслеђа, култури свога и других народа.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
Линије у свету око нас	18
Облици у простору	26
Слободно ритмичко компоновање	4
Орнамент	26

Светлински објекти и колаж	6
Визуелно споразумевање	6
Правимо од старог, ново	6
Укупно	72

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава ликовне културе реализује се кроз различите облике рада, уз активно учешће ученика и повезивање са свакодневним животом и окружењем.

Облици наставе:

Фронтални рад, групни рад, рад у пару и индивидуални рад.

Методе наставе:

Дијалошка метода, метода демонстрације (слушање и извођење музике), метода практичног рада (певање, свирање), метода игре, истраживачка метода, метода учења путем открића, пројектна метода.

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, литература из визуелних уметности, видео записи, рачунар и пројектор (презентације, едукативни видео-снимци, дигитални уџбеници), табла и фломастери.

У настави се користе дигитална средства у складу са могућностима школе (презентације, музички примери са интернета, квизови). Ученици се подстичу на активно слушање музике, извођење, као и на креативно изражавање.

Настава се повезује са локалном средином кроз упознавање народне музичке традиције, обичаја и инструмената.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз формативно и сумативно оцењивање, са посебним нагласком на активност и ангажовање на часу. Вредновање се заснива на практичном раду, естетској процени, одговарању,, као и на кратким проверама знања. Током наставе прати се разумевање визуелних појмова, боје,појмова, способност слушања и музике, као и креативно визуелно изражавање ученика.

Циљ праћења и вредновања је не само провера знања, већ и развијање интересовања за ликовну културу, упознавање ученика са уметношћу уопште. Посебна пажња посвећује се индивидуалном напредовању сваког ученика, у складу са његовим способностима, интересовањима и залагањем.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава ликовне културе се повезује са другим наставним предметима кроз различите садржаје и активности, репродукција слика, цртежа, скулптура, примењене уметности, графике, дигиталних визуелних уметности… уз разумевање и изражавање од традиције, до модерне уметности, повезује се кроз развијање естетског доживљаја и креативног изражавања. Веза са историјом огледа се у упознавању визуелне уметности различитих историјских периода, док се са географијом повезује кроз упознавање ликовне традиције

различитих народа и култура. Повезаност са физичким васпитањем остварује се кроз ритам, покрет и музичке игре, а са информатиком кроз употребу дигиталних алата и садржаја у музици.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава ликовне културе прилагођава се индивидуалним способностима, интересовањима и потребама ученика. Диференцијација се остварује кроз задатке различитог нивоа тежине, при чему се напредни ученици подстичу на креативно изражавање, а ученицима којима је потребна подршка обезбеђују се поједностављени задаци и додатна објашњења. У раду се користе различита наставна средства, укључујући визуелну и аудитивну подршку, како би се олакшало разумевање градива.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МУЗИЧКА КУЛТУРА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења музичке културе је да код ученика развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа, култури свога и других народа.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања. Правилник о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
Човек и музика	12
Музички инструменти	8
Слушање музике	20
Извођење музике и основе музичке писмености	26
Музичко стваралаштво	6

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава музичке културе реализује се кроз различите облике рада, уз активно учешће ученика и повезивање са свакодневним животом и окружењем.

Облици наставе:

Фронтални рад, групни рад, рад у пару и индивидуални рад.

Методе наставе:

Дијалошка метода, метода демонстрације (слушање и извођење музике), метода практичног рада (певање, свирање), метода игре, истраживачка метода, метода учења путем открића, пројектна метода.

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, свеска, нотна свеска, аудио и видео записи, рачунар и пројектор (презентације, едукативни видео-снимци, дигитални уџбеници), музички инструменти (ритмички и мелодијски), наставни листићи, интернет ресурси, табла и фломастери.

У настави се користе дигитална средства у складу са могућностима школе (презентације, музички примери са интернета, квизови). Ученици се подстичу на активно слушање музике, извођење, као и на креативно изражавање.

Настава се повезује са локалном средином кроз упознавање народне музичке традиције, обичаја и инструмената.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз формативно и сумативно оцењивање, са посебним нагласком на активност и ангажовање на часу. Вредновање се заснива на усменом одговарању, певању и практичном извођењу, као и на кратким проверама знања. Током наставе прати се разумевање музичких појмова, способност слушања и доживљаја музике, као и креативно изражавање ученика.

Циљ праћења и вредновања је не само провера знања, већ и развијање интересовања за музику и упознавање ученика са уметношћу уопште. Посебна пажња посвећује се индивидуалном напредовању сваког ученика, у складу са његовим способностима, интересовањима и залагањем.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава музичке културе се повезује са другим наставним предметима кроз различите садржаје и активности. Са српским језиком остварује се повезаност кроз обраду текстова песама, разумевање и изражавање. Са ликовном културом повезује се кроз развијање естетског доживљаја и креативног изражавања. Веза са историјом огледа се у упознавању музике различитих историјских периода, док се са географијом повезује кроз упознавање музичке традиције различитих народа и култура. Повезаност са физичким васпитањем остварује се кроз ритам, покрет и музичке игре, а са информатиком кроз употребу дигиталних алата и садржаја у настави музике.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава музичке културе прилагођава се индивидуалним способностима, интересовањима и потребама ученика. Диференцијација се остварује кроз задатке различитог нивоа тежине, при чему се напредни ученици подстичу на додатни рад и креативно изражавање, а ученицима којима је потребна подршка обезбеђују се поједностављени задаци и додатна

објашњења. У раду се користе различита наставна средства, укључујући визуелну и аудитивну подршку, како би се олакшало разумевање градива.
Посебна пажња посвећује се укључивању свих ученика у активности као што су певање, слушање музике и музичке игре, уз подстицање сарадње кроз рад у пару и групи. На тај начин се омогућава да сваки ученик напредује у складу са својим могућностима и развија интересовање за музику.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2017/10/1/reg

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
Атлетика	16
Гимнастика	16
Рукомет	16
Плес и ритмика	6
Стони тенис	12
Антропометрија	6
Обавезне физичке активности	54

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Реализација наставе физичког и здравственог васпитања заснива се на активном учешћу ученика и развијању њихових физичких способности, подстицање ученика на самостално вежбање кроз разноврсне наставне активности. Наставни процес обухвата

различите облике рада: часови физичког и здравственог васпитања, секције, недеља школског спорт, активности у природи, школска такмичења.

Настава физичког и здравственог васпитања реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, групног и рада у пару, као и специфични облици рада попут полигона, кружног тренинга и такмичарских активности, у циљу повећања ефикасности наставе и прилагођавања индивидуалним способностима ученика. Примењује се и аналитичко синтетички облик рада којим се сложене моторичке активности разлажу на саставне делове ради лакшег усвајања, а затим се повезују у целину кроз функционално извођење покрета.

Методе које се користе у раду су: метода разговора, метода демонстрације, усмено излагање, метода вежбања, понављања, метода игре и такмичења.

У настави се користе справе и реквизити (лопте, вијаче, чуњеви, струњаче), гимнастичке справе, дидактичка и техничка средства, као и расположиви просторни услови (фискултурна сала и терени у школском дворишту).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање постигнућа ученика врши се континуирано током наставног процеса, уз уважавање индивидуалних способности, ангажовања и напретка сваког ученика.

У процесу вредновања узима се у обзир: ниво развијености физичких способности, усвојеност моторичких знања и вештина, правилност извођења вежби, активно учешће на часу, однос према раду и сарадња са другим ученицима.

Вредновање обухвата формативно и сумативно праћење, при чему се посебан значај даје напретку ученика у односу на његове почетне могућности, а не искључиво постигнутим резултатом.

У процесу праћења користе се различите методе и технике: посматрање, практична провера извођења вежби, као и тестирање физичких способности.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава физичког и здравственог васпитања остварује корелацију са другим наставним предметима у циљу повезивања знања и додатног развоја ученика.

Биологија: кроз упознавање функције организма, утицаја физичке активности на здравље и значаја правилне исхране.

Физика: кроз кретање, равнотежу, силу и координацију.

Музичка култура: кроз ритмику, плес и кретање уз музику.

Српски језик: кроз усвајање правилне терминологогије и усмено изражавање.

Грађанско васпитање: кроз развијање тимског рада, фер плеја и толеранције.

Информатика: кроз коришћење дигиталних садржаја и праћење активности.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним способностима ученика кроз диференцијацију задатака, индивидуализацију рада и прилагођавање оптерећења, уз уважавање здравственог стања и подстицање напретка сваког ученика.

ПЕТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења програма *Грађанског васпитања* је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Разред		**Пети**
Годишњи фонд часова		**36 часова**
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
– разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – аргументује потребу посебне заштите права детета; – на примеру препозна уграђеност права детета у основним документима која уређују рад школе;	**ЉУДСКА ПРАВА**	**Потребе и права** Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. **Права детета у документима о заштити права** Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права.

– наведе чиниоце који утичу на остваривање дечијих права; – препозна ситуације кршења дечијих права у свакодневном животу и на примерима историјских догађаја; – искаже свој став о значају поштовања правила у функционисању заједнице; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; – наведе начине демократског одлучивања; – објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ; – прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; – у медијима и књигама које чита проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама као и примере поштовања различитости; – наведе врсте насиља; – анализира сукоб из различитих углова учесника и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу;		Показатељи остварености и кршења дечијих права . Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	**Права и функционисање заједнице** Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. **Одговорности и обавезе у заједници** Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). **Кршење и заштита права** Понашање ученика у ситуацијама кршења права детета. Коме се могу обратити за помоћ.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	**Наши идентитети** Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. **Сукоби и насиље** Сукоби и начини решавања сукоба.

– аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба; – учествује у идентификацији проблема у вези са оствареношћу права детета у својој школи; – учествује у осмишљавању акције, процењивању њене изводљивости и предвиђању могућих ефекат; – учествује у извођењу акције, прикупљању и обради података о изабраном проблему користећи различите изворе и технике; – презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин.		Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Планирање и извођење акција у школи у корист права детета** Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе

- **Фронтални рад** – користи се приликом увођења нових теоријских појмова (нпр. дечја права, идентитет, стереотипи) и заједничког гледања кратких едукативних видео-материјала преко пројектора.
- **Групни рад** – примењује се током симулација и играња улога (нпр. решавање конфликата, медијација), где ученици заједнички анализирају проблеме и креирају решења на паноима или кроз кратке скечеве.
- **Рад у паровима** – користи се за вежбе вршњачке подршке, заједничко попуњавање наставних листића и решавање интерактивних дигиталних квизова.
- **Индивидуални рад** – фокусиран на саморефлексију кроз вођење личних дневника активности, решавање индивидуалних задатака и исказивање личних ставова о друштвеним вредностима.

- **Теренска настава и рад у локалној средини** – реализација мини-пројеката у школском дворишту, посета сеоској библиотеци, месној заједници или локалним удружењима ради повезивања наставе са животом у локалној заједници.

Методе наставе

- **Дијалошка метода и вођени разговор** – основна метода кроз коју се подстиче критичко мишљење, дебата, слободно исказивање мишљења и аргументација ставова.
- **Искуствено учење и метода играња улога (Role-play)** – ученици кроз замишљене или стварне ситуације из свакодневног школског и сеоског живота уочавају различите перспективе и увежбавају емпатију.
- **Истраживачка метода** – анкетирање вршњака, родитеља и комшија на теме од значаја за развој демократске културе и заштите животне средине у селу.
- **Пројектна настава** – осмишљавање и реализација акција (нпр. „Уредимо наш кутак у дворишту", „Помозимо старијим комшијама") кроз сарадњу са родитељима и локалном заједницом.

Наставна средства и материјали

- **Дигитална средства** – пројектор, рачунар, дигитални уџбеници, мултимедијалне презентације и интерактивне дигиталне платформе (квизови, анкете).
- **Штампани материјали** – уџбенички комплети, приручници за наставнике, припремљени наставни листићи за редовну и диференцирану наставу.
- **Потрошни материјал за радионице** – хамер папири, флип-чарт папири, картице у боји, лепљиве траке, маркери.
- **Аутентични и локални ресурси** – школско двориште, просторије сеоске заједнице, природни материјали за израду еколошких порука и промотивних паноа.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

С обзиром на специфичности предмета и мања одељења у сеоским срединама, праћење има изражен **индивидуализован и формативан карактер**. Оцењивање је описно и континуирано.

- **Формативно праћење** – свакодневно бележење учешћа ученика у радионицама, нивоа толеранције у групном раду, поштовања заједнички договорених правила и конструктивног решавања конфликата.
- **Портфолио ученика** – збирка ученичких радова (цртежи, наставни листићи, извештаји са терена, есеји) која приказује развој ставова и вештина током школске године.
- **Праћење продуката рада** – вредновање квалитета израђених паноа, пројектних извештаја, дигиталних презентација и ангажовања у акцијама заједнице.
- **Самопроцена и вршњачка процена** – листе за евалуацију на крају сваког тематског блока, где ученици процењују сопствени допринос раду групе и разумевање појмова кроз технике као што су „семафор знања" или излазне картице.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Грађанско васпитање се у 5. разреду суштински повезује са следећим предметима кроз заједничке теме:

- **Српски језик** – кроз развој културе изражавања, вођење дебата, писање аргументованих текстова и анализу књижевних ликова кроз призму људских права и емпатије.
- **Историја** – приликом обраде тема о развоју друштва, правима грађана кроз епохе и традицији и обичајима завичаја.
- **Биологија / Географија** – кроз еколошке теме, одрживи развој, заштиту природе у локалној сеоској средини и развијање еколошке свести.
- **Ликовна и Музичка култура** – израда плаката за дечја права, коришћење уметности као медијума за слање порука мира и толеранције, очување културног наслеђа села кроз традиционално стваралаштво.
- **Информатика и рачунарство** – безбедност на интернету, дигитално насиље и развој критичког мишљења према медијским садржајима.

- **ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА (ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА)**
- **За ученике којима је потребна додатна подршка (укључујући ИОП-1 и ИОП-2):**
    - Поједностављивање текстова задатака, коришћење симбола и визуелне подршке преко пројектора.
    - Пружање структурираних матрица за израду задатака (нпр. започете реченице у вежбама ненасилне комуникације).
    - Рад у заштићеном пару са вршњаком који пружа подршку током групних активности.
    - Флексибилно време за израду задатака и акценат на практичном, мануелном изражавању (цртање, лепљење).
- **За напредне ученике:**
    - Додељивање улоге фасилитатора (вође) или медијатора у групном раду и конфликтним ситуацијама.
    - Комплекснији истраживачки задаци (нпр. самостално креирање анкете о потребама младих у селу и анализа резултата).
    - Осмишљавање оригиналних дигиталних садржаја (презентације, кратки видео-клипови на тему дечјих права).

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

У петом разреду акценат је на **линеарно-спиралном континуитету** и проучавању старозаветне историје спасења:

Бог као Творац и почетак света: Стварање света и човека у слободи и љубави; појам заједнице Бога и творевине.

- **Стари завет и историја спасења:** Пад првог човека (Адама), појам греха као прекида заједнице са Богом и обећање Спаситеља.
- **Закон Божји:** Мојсије и примање Десет Божјих заповести као смерница за морални живот и суживот.
- **Месијанска нада:** Улога старозаветних праведника и пророка у припреми човечанства за долазак Месије (Христа).
- **Литургијски и васкршњи циклус:** Смисао великих празника (Велики четвртак, Велики петак, Васкрс) и учешће у евхаристијској заједници.

Кључни исходи учења

По завршетку петог разреда ученик ће бити у стању да:

- Објасни хришћанско схватање о настанку света и човека као слободног бића.
- Наведе и разуме значење Десет Божјих заповести и препознаје њихову примену у свакодневним односима.
- Препозна кључне старозаветне личности и објасни појам месијанске наде.
- Разликује основне литургијске празнике и опише њихов духовни значај за живот Цркве.
- Показује поштовање према верском и културном идентитету других људи кроз хришћанску етику љубави.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК (2. СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања на следећем линку: https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област: Комуникативне функције	**Број часова: 72**
Поздрављање	
Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима	
Разумевање и давање једноставних упутстава и налога	
Исказивање правила понашања	
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	
Исказивање молбе, захтева и захвалности	
Честитање	
Описивање живих бића, предмета, места и појава	
Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности	
Исказивање потреба, осета и осећања	
Исказивање просторних односа и величина	
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	

Изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања	
Изражавање количине и бројева	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Фронтални рад, индивидуални рад, рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.), пленум

Мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.), игре примерене узрасту

Настава обухвата: вежбе слушања и разумевања говора, читање и разумевање писаног текста, писмено изражавање, усмено изражавање, граматичке садржаје

Методе наставе:

Дијалошка, монолошка, комуникативна, рад на тексту, аудитивна, демонстративна

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, радна свеска, пројектор и презентације, садржаји и вежбе са интернета, наставни листићи.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака

Формативно: самопроцена, и сумативно вредновање: писмени задаци; контролне вежбе; пројектни радови, усмено одговарање, оцењивање различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност, Енглески језик, Географија, Биологија, Математика, Физичко васпитање, Ликовна култура, Грађанско васпитање, Музичка култура, Верска настава

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Диференцијација наставе и подршка ученицима остварује се кроз:

- **За напредне ученике:** Задаци вишег нивоа сложености
- **За ученике којима је потребна подршка:** Поједностављивање налога и задатака (нпр. спајање речи и слика уместо писања целе речи, заокруживање тачних одговора), смањен обим текста за читање, продужено време за израду задатака.
- **Визуелна и аудио подршка:** Чешће коришћење пројектора, флеш-картица (картица са сликама) и видео-записа за лакше памћење појмова.

- **Рад у пару и малим групама:** Ученици са потешкоћама раде у пару са друговима из клупе који им могу помоћи, чиме се развија емпатија и олакшава савладавање баријера у говору.
- **Примена ИОП-а** Поједностављени и прилагођени задаци за ученике који се према решењу интересорне комисије образују по ИОП-у 1 и ИОП-у 2